

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-50825611

Till
Socialnämnden
2015-10-20

Biträdande av ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamhet i Stockholms län

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden tillstyrker för sin del att biträda ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamhet i Stockholms län.
2. Ärendet överlämnas till Kommunstyrelsen för vidare beredning till Kommunfullmäktige.
3. Omedelbar justering.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
T.f. avdelningschef

Sammanfattning

Sprututbytesverksamhet bedrivs sedan april 2013 genom Stockholms läns landsting. Tillstånd för att bedriva denna verksamhet är giltigt i två år och utfärdas av Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Tillstånd får endast meddelas om den kommun där verksamheten ska bedrivas har biträtt ansökan. Stockholms läns landsting ska göra en förnyad ansökan om tillstånd hos IVO och har anhållit om Stockholms stads skriftliga medgivande för att fortsätta bedriva sprututbytesverksamhet. Förvaltningen föreslår att socialnämnden tillstyrker för sin del att biträda ansökan om förlängt tillstånd för att bedriva verksamheten.

Bakgrund

Stockholms läns landsting bedriver sedan april 2013 sprututbytesverksamhet genom infektionskliniken vid Karolinska

universitetssjukhuset. Mottagningen är belägen på Sankt Görans sjukhusområde. Socialstyrelsen beviljade tillstånd att bedriva verksamheten i juli 2012.

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning formulerade inför införandet att verksamheten ska syfta till att:

1. Minska smittspridningen av blodburna infektioner bland individer som injicerar droger genom att begränsa ökning och utbrott av HIV-infektioner, minska spridning av HIV och hepatit samt att minska riskbeteendet hos målgruppen.
2. Främja hälsa och förbättra livskvaliteten hos deltagarna i programmet
3. Förbättra livskvaliteten (inklusive självskattad hälsa och livskvalitet) hos deltagarna i programmet
4. Fånga upp motiverade individer och erbjuda dem en så snabb ingång som möjligt till beroendevård
5. Skapa kontakt och allians för långsiktigt förändringsarbete genom att få kontakt med fler individer som injicerar droger som förut inte varit kända, informera och öka kunskapen om risker med injektioner och smittrisker samt att motivera fler individer att påbörja substitutionsbehandling eller annan behandling

Syftet var även att kartlägga eventuella icke-förväntade negativa konsekvenser av programmet såsom ökning av intravenöst missbruk i länet, polisingripanden i anslutning till lokalerna och påpekanden från närliggande verksamheter om nedskräpning och dylikt.

Sprututbytesprogrammet utvärderas fem år efter uppstart. Utvärderingen görs genom Centrum för psykiatriforskning vid Karolinska institutet. Utvärderingsplanen är framtagen för att belysa i vilken utsträckning ovanstående syften uppnåtts genom programmet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på strategiska enheten på avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 14 oktober 2015.

Ärendet

Tillstånd att bedriva sprututbytesverksamhet är giltigt i två år. Stockholms läns landsting måste göra en ny ansökan till Inspektionen för vård och omsorg, IVO, om att fortsätta bedriva verksamheten. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har i skrivelse daterad 2015-08-17 anhållit om Stockholms stads skriftliga medgivande att fortsätta bedriva sprututbytesverksamhet.

Av 2 § lag (2006:323) om utbyte av sprutor och kanyler framgår att sprututbytesverksamhet endast får bedrivas av landsting inom ramen för dess hälso- och sjukvårdsverksamhet efter att IVO meddelat tillstånd för verksamheten. Tillstånd får endast meddelas om den eller de kommuner där verksamheten ska bedrivas har biträtt ansökan och att samråd har skett med samtliga kommuner inom landstinget där verksamheten bedrivs.

Kort beskrivning av verksamheten

Sprututbytesverksamheten riktar sig till personer som är 20 år eller äldre och som injicerar narkotika. Av verksamhetsberättelse för 2014 framgår att totalt 1399 personer besökt verksamheten under året. Av dessa var drygt 23 procent kvinnor. Sedan mottagningen öppnade i april 2013 har 1597 personer skrivit in sig i programmet. Under 2014 skrevs 634 nya personer in som deltagare i programmet. Tillsammans har 2014 års besökare gjort 14 921 besök. Antalet besök per dag har ökat i takt med antalet inskrivningar.¹

Resultat av preliminär utvärdering

Centrum för psykiatriforskning vid Karolinska institutet har i september 2015 presenterat en preliminär utvärdering efter att sprututbytesprogrammet varit igång i knappt två och ett halvt år. Utvärderingen omfattar 552 individer som i samband med inskrivning tackat ja till att medverka.² Av dessa är drygt 20 procent kvinnor. Den preliminära utvärderingen visar att andelen individer som har en felaktig uppfattning om sin status avseende blodsmitta är relativt hög vilket författarna bedömer sannolikt kan minska med upprepad provtagning och upplysning. Vidare har en minskning i riskbeteende skett bland individerna mellan inskrivning och uppföljning efter 12 månader. Den största minskningen var bland

¹ Sprututbytet i Stockholm, verksamhetsberättelse 2014.

² Hammarberg, A, Kåberg, M, Sinadinovic, K, Preliminär utvärdering av sprututbytesprojektet för individer som injicerar droger i Stockholms län, preliminär version 2015-09-09.

individer som från början visade högre poäng på riskindex. Minskningen tycks vara större bland kvinnor, de med amfetamin som huvuddrog samt bostadslösa.

Utifrån självrapporterade data verkar andelen individer som behandlats för allvarliga infektionstillstånd kopplade till intravenöst missbruk att minska. Självskattad livskvalitet bland individerna ökade mellan inskrivning och uppföljning efter 12 månader. Någon ökad narkotikaanvändning bland individerna har inte kunnat konstateras. Mellan åren 2013 och 2014 har antalet individer som tagit del av kurativa tjänster ökat liksom antalet länknings till beroendevård och socialtjänst.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadens medverkan vid genomförandet av sprututbytesprogrammet består främst i ett godkännande att biträda ansökan om tillstånd för att bedriva verksamheten. Staden medverkar även med uppsökande resurs genom ett etablerat samarbete mellan sprututbytesverksamheten och stadens uppsökare. I övrigt är Stockholms läns landsting som huvudman ansvarig för verksamheten. Försöksverksamheten utvärderas vetenskapligt av Centrum för psykiatriforskning vid Karolinska institutet efter fem år. Förvaltningen ser positivt på de resultat som den preliminära utvärderingen visat och föreslår att socialnämnden tillstyrker att biträda ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamheten.

Bilagor

1. Skrivelse till Stockholms stad angående ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamhet i Stockholms län, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Stockholms läns landsting 2015-08-17